

LIBRIS

We know
books

Jules Loiseleur

**DOCTRINA SECRETĂ A
TEMPLIERILOR**

Traducere din limba franceză de
Anca Măgurean

 LIBREX
București, 2022

Cuprins

Prefață / 4

Cuvânt înainte / 16

Preambul / 20

DOCTRINA

I – Rezumatul acuzațiilor îndreptate
împotriva Ordinului Templului / 33

II – A avut Ordinul Templului statute
secrete? / 45

III – Considerații generale despre
doctrina secretă a templierilor / 59

SURSELE DOCTRINEI

I – Secte înrudite și surse primare / 73

II – Euchiții și luciferienii / 87

III – Moravuri și rituri ale sectelor din
care s-a inspirat doctrina / 97

ANALIZA SURSELOR PUR ORIENTALE

I – Ismailiții, Asasinii, sectele kurde / 113

II – Legături și divergențe ale doctrinei
Templului cu cele ale sectelor asiatice / 127

DISCUTAREA MONUMENTELOR ATRIBUITE ORDINULUI TEMPLULUI

I – Idolul templierilor. Figuri baphometice.
Controverse suscitade de acestea / 139

II – Sipelele ducelui de Blacas / 153

III – De ce sipelele nu pot fi atribuite
templierilor. Analiza pretinsului gnosticism
al Ordinului / 173

Rezumatul doctrinei și concluzii / 185

NOTE ȘI DOCUMENTE JUSTIFICATIVE

I – Cu privire la dificultatea de a armoniza
data interogatoriilor templierilor cu cea a
pontificatului lui Clement al V-lea. / 199

II – Cronologia principalelor bule și
scrisori ale lui Clement al V-lea, scrisori
ale lui Filip cel Frumos și alte documente
referitoare la desființarea Ordinului
Templului. / 205

III – Bula de desființare a Ordinului
Templierilor, reprodusă după Villanueva
(Traducere de abatele Belet) / 231

IV – Bula considerantes dudum,
incompletă în Raynaldi (Traducere de
abatele Belet, după Héfélé, în Revista
trimestrială de la Tubingen) / 245

I

**Rezumatul acuzațiilor formulate
împotriva Ordinului Templului**

Ordinul Templului a avut o durată destul de scurtă. Fondat în 1118, constituit conform regulilor zece ani mai târziu de Sfântul Bernard, a fost desființat în 1312. I-au fost de ajuns mai puțin de două secole pentru a dobândi o putere pe care niciun alt ordin nu a egalat-o. Această miliție monastică, creată pentru un război perpetuu, fără răgaz și fără milă, era expresia cea mai înaltă a spiritului, în egală măsură religios și luptător al vremii. Curând, aceasta a dobândit toate calitățile și defectele cavaleriei, intrepiditatea oarbă, orgoliul inuman, înflăcărea jafului. Mai adăugați și majoritatea viciilor pe care le pot dezvolta moravurile militare în rândul oamenilor ignoranți, sortiți celibatului, plini de bogății, dispunând de o putere fără limite într-o țară de sclavi, sub un cer arzător.

Puternici prin număr, prin cele zece mii de conace, prin veniturile care, numai în Franța, se spune, depășeau o sută de milioane, beneficiind de privilegii care le egalau pe cele ale prinților, templierii se credeau și chiar erau deasupra legilor. Nici seniorii și nici episcopii nu aveau control asupra lor; nu puteau fi judecați decât de papă sau de ei înșiși; autoritatea spirituală sau temporară a statelor în care locuiau era pentru ei neavenită. Grouvelle a remarcat, pe bună dreptate, că pretinsa lor dependență față de Sfântul Scaun, singura pe care o recunoșteau, era doar aparentă, deoarece nu se temeau să se înhăiteze cu dușmanii acestuia, fără ca papii să fi îndrăznit vreodată să trimită asupra lor acele fulgere atât de temut de celelalte puteri ale Pământului. Alegerea marelui lor stăpân nu era deloc supusă sancțiunii suveranului pontif; acesta își intra în funcție fără să aștepte acordul vreunei autorități. Din ziua respectivă el se intitula: „prin grația Domnului”, și mergea alături de regi. În cadrul Ordinului, dispozițiile sale, oricare ar fi fost acestea, aveau forța legii.

Aceste privilegii, această opulență vastă, această independență fără margini nu au întârziat să-și aducă roadele. Lacomii, corupții, perverși, cavalerii nu mai avură curând alte mobile decât plăcerea și interesul. Începând cu 1155, la doi ani de la moartea Sfântului Bernard, i-au promis libertatea unui prinț musulman căzut în mâinile lor, cu condiția să devină creștin. Prințul învăță literele latine, principalele elemente ale credinței creștine și ceru să primească botezul; în acel moment templierii îl vândură pentru șaiszeci de mii de monede de aur dușmanilor săi, care îl

LIBRIS We know books

tăiară în bucăți¹¹. Câțiva ani mai târziu, purtându-le ură Ospitalierilor, se aliază cu Bătrânul din Munți¹², cerându-i acestuia tribut. Creștinii și păgânii sunt egali în fața jafurilor: fac ravagii în Tracia și în Grecia, se războiesc cu împărățiile creștine din Cipru și din Antiohia, cuceresc Atena și îlucid pe comandantul acesteia, Robert de Brienn¹³. Fapte și mai semnificative marchează eclecticismul lor religios, indiferența și disprețul lor față de credință. L-au trădat pe Frederic al III-lea care tocmai recucerise Țara Sfântă și au căutat să-i pună pe păgâni să-l asasineze¹⁴; au oferit refugiu unui fugar sudanez, au refuzat să contribuie la răscumpărarea Sfântului Ludovic¹⁵, l-au detronat pe regele Ierusalimului, Henric al II-lea, și pe ducele Croației, i-au deposedat pe frații teutoni de biserica Sfânta Maria și i-au asediat pe Ospitalieri în reședința lor din Acra¹⁶; luptele lor pline de furie nu s-au oprit nici măcar în fața mormântului lui Hristos, iar săgețile lor au căzut până și pe Mormântul Sfânt. Frederic spunea despre ei: „Crescuți în plăcerile baronilor din Orient, Templierii sunt îmbătați de orgoliu: știu din sursă sigură că mai mulți sultani împreună cu ai lor au fost primiți cu mare pompă în Ordin, și că Templierii înșiși le-au permis să-și sărbătorească superstițiile prin invocarea lui Mahomed și cu pompa laică.”¹⁷

---

¹¹ Guillaume de Tyr, cartea XVIII, C.IX.

¹² Bătrânul din Munți, denumirea dată de Cruciați Marelui Maestru al sectei Asasinilor, Hassan Ibn al-Sabbah. (n.red.)

¹³ Continuatorul lui Guillaume de Tyr, cartea V, Cap. XIII.

¹⁴ Mathieu Paris, în anul 1229, t. III, p. 417, trad. Huillard-Bréholles.

¹⁵ Joinville, p. 81, ediția din 1761.

¹⁶ Mathieu Paris, t. V, p. 548, din traducerea citată.

¹⁷ Mathieu Paris, p. 618 din ediția latină.

LIBRIS We know books

Conduita lor privată nu era mai bună decât viața publică. În Germania, spre sfârșitul secolului al XV-lea, se spunea încă în mod curent: Casă de Templier egal casă de toleranță¹⁸. A fost contestat sensul celebrei expresii *a bea ca un Templier*¹⁹; dar mai exista una care era folosită în Anglia și căreia nu i se poate da o interpretare favorabilă: *Custodiatis vobis ab osculo Templariorum*²⁰. Necredincioși legii instituției lor, se lipseau de anul de ucenicie prevăzut de aceasta²¹. Un mare număr de capelani eliminau cuvintele sacramentale din slujba religioasă, cele care anunțau consacrarea, fapt semnificativ și care denotă un dispreț îndrăzneț privind opinia celorlalți, deoarece avea loc în public. În fine, inițierile aveau loc noaptea, cu ușile închise, iar în interior se petreceau lucruri atât de grave, încât santinelele vegheau pe acoperișul clădirii unde avea loc ceremonia, pentru ca nimeni să nu se poată apropia. Discipolilor le era recomandată discreția, fiind amenințați cu pedepsele cele mai severe. Cavaleri care s-au făcut vinovați că au protestat împotriva formelor de inițiere au fost torturați sau aruncați în temniță.

¹⁸ Jean Trithème, *Cronica lui Hirsauge*, p. 109 și următoarele.

¹⁹ După Baluze, *bibere Templariter* însemna pur și simplu : A trăi în bunăstare. Vezi Glosarul lui Roquefort, la cuvântul Temple.

²⁰ M. Maillard de Chambure (*Statuturile secrete ale Templierilor*, p. 81) a testat această expresie. După părerea lui, aceasta nu are sensul care i se atribuie. „Sărutul era la Templieri simbolul credinței jurate, și erau uneori acuzați de a se abate de la acesta în folosul Ordinului.” El uită că, în textul conciliilor britanice de unde este împrumutată această acuzație, adăugirea respectivă este pusă pe seama copiilor, ceea ce precizează sensul care i se atribuia : *Dum erat juvenis saecularis, omnes pueri clamabant publice et vulgariter unus ad alterum : Custodiatis vobis ab osculo Templariorum.* (Concil. Britan., p. 360, testis 24).

²¹ V. Bohrbacher, *Istoria universală a Bisericii catolice*, t. X, p. 332.

Doctrina secretă a Templierilor

IBDIS We know books

Acestea sunt principalele acuzații care se ridică împotriva cavalerilor Templului. Erau ele suficiente pentru a motiva arestarea și judecarea lor? Autorul uneia din cele mai bune istorii a Templierilor pe care o avem, Wilcke, nu ezită să admită acest lucru²². În nicio epocă din istoria Bisericii, astfel de imputări precum cele care apăsau asupra Ordinului Templului, fapte asemănătoare celor de care acesta s-a făcut vinovat în mod public nu au fi avut parte de toleranța autorității religioase.

Se crede în general că, până la Clement al V-lea, suveranii pontifi au închis ochii la dezordinile cavalerilor Templului, astfel încât persecuția care s-a prăbușit asupra lor a fost subită, neașteptată, fulgerătoare și ar trebui, incontestabil, să fie văzută ca fiind rezultatul unei înțelegeri din interes dintre papă și regele Franței. E o greșeală de care nu s-a ferit nici Henri Martin. „Nimic nu indică faptul că, până la finele secolului al XIII-lea, Curtea de la Roma i-ar fi suspectat pe Templieri²³”, spune el.

Nu e deloc așa. Conciliul de la Salzburg, propusese, în 1272, ca templierii să se unească cu ospitalierii. În anul următor, Gregoriu al X-lea, și Nicolas al IV-lea în 1289 au lucrat la acest proiect, cu scopul declarat de a reforma în același timp cele două ordine. Marele Maestru al Templului l-a respins cu trufie²⁴. Astfel, ochii de la curtea Romei erau de multă vreme ațintiți asupra greșelilor și abuzurilor publice și private ale

²² *Geschichte des Tempelherrnordens*, von W.-F. Wilke. Leipzig, t. II, p. 10 și 11.

²³ *Istoria Franței*, t. IV, p. 469.

²⁴ Vezi dovezile din *Cronologia actelor lui Clement al V-lea*, la finalul acestui studiu, nota II.

LIBRIS We know
 cavalierilor. Nu urmările au fost neașteptate; templierii cereau ei înșiși, plini de mândrie, o anchetă²⁵, simțind că nu puteau rămâne multă vreme sub povara zvonurilor care îi inculpau. Fără îndoială, ei sperau ca ancheta să fie benefică și condusă după bunul lor plac: se credeau prea puternici pentru a fi puși serios sub urmărire. Surpriza cu totul neașteptată a fost măsura arbitrară prin care Filip cel Frumos a pus mâna pe persoanele și pe bunurile lor.

I-au fost mult reproșate căile ascunse de care s-a folosit pentru a le adormi vigilența. La 12 octombrie, Marele Maestru fusese în alaiul de înmormântare al

---

²⁵ Scrisoarea papei către Filip cel Frumos, la Poitiers, din data de IX a calendelor lui septembrie, anul II al pontificatului lui Clement al V-lea. După părerea noastră, această dată corespunde datei de 24 august 1307 și nu celei de 23 august 1306, așa cum indică Du Puy în *Istoria condamnărilor Templierilor*, p. 105. Greșeala cu privire la zi este sigură și nu are importanță; cea referitoare la an este mai gravă, cu atât cu cât se repetă în multe alte documente. Iată care este cauza: Du Puy credea că Clement al V-lea, ca majoritatea predecesorilor săi, numărase anii pontificatului fie începând cu ziua alegerii sale (5 iunie 1305), fie, așa cum afirmă André Du Chesne, din ziua în care a fost proclamat papă (22 iulie a aceluiași an). Or, acest mod de a vedea lucrurile are ca efect data cu un an mai devreme în numeroase documente. Mulți istorici au adoptat fără să analizeze greșelile lui Du Puy și, prin urmare, s-a inversat ordinea a mai multor fapte referitoare la eliminarea miliției Templului. Vom vedea, în prima din notele de la finalul acestui studiu, cum număra Clement al V-lea anii pontificatului său și cum anul acestui pontificat care servește drept dată în actele sale se potrivește cu anul erei creștine care apare în interogatoriile Templierilor. Această chestiune ne-a determinat să stabilim cronologia principalelor acte ale lui Clement al V-lea și ale lui Filip cel Frumos referitoare la dosarul Templierilor. Această lucrare face obiectul notei II, care inițial nu fusese efectuată, dar, la citirea acestui studiu în fața academiei, un membru al acesteia a semnalat-o ca fiind un *deziderat al istoriei*.

LIBRIS We know books

cumnatei regelui; a doua zi era în închisoare împreună cu o sută patruzeci de Templieri. Se uită faptul că, fără aceste precauții viclene, nedemne, fără îndoială, de ideea de Justiție, dar comandate de împrejurări, cavalerii ar fi rezistat cu arma-n mână, așa cum au făcut-o în Aragon, unde regele a trebuit să cadă la pace cu ei. În realitate, regele Franței și Suveranul Pontif s-au supus, eliminându-i pe Templieri, unor necesități politice de cel mai înalt rang. Distrugerea Ordinului Templului este doar un episod în marea luptă împotriva atâtor asociații religioase la fel de amenințătoare pentru puterea regală și papalitate. Fără doborârea acestor puternice republici monastice, regalitatea, unitatea franceză nu ar fi avut niciodată câștig de cauză: papalitatea însăși ar fi fost redusă la un rol sacrificat, fără utilitate și fără măreție. Pentru a scăpa de acest destin, ea a distrus sau umilit multe alte ordine care îi stăteau în cale, și pe bună dreptate s-a observat că în secolul al XIV-lea au fost arși mai mulți franciscani decât templieri²⁶.

De altfel, nu are rost să discutăm toate motivele care i-au impulsionat pe cei doi mari adversari ai Ordinului Templului. Interesul superior al societății și al civilizației pune aici în umbră și în paranteză chestiunile secundare, precum cele ale ranchiunei și ale avidității. Este suficient să arătăm că, chiar în afara crimelor scoase la iveală de anchetă, fapte evidente, publice, dovedite, ridicau deja împotriva Templului, înainte de toate urmările judiciare, puternice bănuiele de indisciplină religioasă, de abateri de la regulile Ordinului, de indiferență pentru legea creștină și chiar de erezie.

---

²⁶ Victor Le Clerc, Discurs asupra stării literelor în Franța în secolul al XIV-lea, în t. XXIV, p. 86 și 87, din *Istoria literară a Franței*.

Desigur, regele Franței nu avea dreptul să judece cavalerii; conform jurisprudenței vremii, acest drept aparținea doar tribunalelor ecleziastice; el le putea doar revoca sau restrânge privilegiile și cere ierarhiei să abolească Ordinul sau să îl asocieze altuia²⁷. Dar nu trebuie să uităm că, dacă Marele Inchizitor din Paris, în ancheta din 1307, s-a dovedit nedrept și crud, dacă tribunalele private pe care le-a supravegheat și le-a încurajat i-au supus pe cavaleri la torturi oribile, deși autorizate de legile în vigoare, nu la fel au stat lucrurile cu reprezentanții papei, care aveau drept misiune să acționeze împotriva Ordinului întreg și nu împotriva fiecărei persoane în parte²⁸.

²⁷ Wilcke, t. II, p. 10 și 11.

²⁸ Această observație este importantă: nu trebuie să scăpăm din vedere că misiunea comisarilor pontificali era cu totul diferită de cea a conciliilor din provincie, care au acționat simultan, dar nu în acord cu ele. În nota care urmează explicăm cum papa, iritat de urmărirea efectuată în Franța împotriva Templierilor, în ciuda privilegiilor acestora, a suspendat puterile episcopilor și ale inchizitorilor. Dar după ce a interogat el însuși la Poitiers șaptezeci și doi de Templieri, ale căror mărturii date liber în plin consistoriu au fost conforme cu cele adunate în informațiile ordonate de rege, Clement a ridicat suspendarea. Prin bula de la Poitiers din data de 5 iulie 1308, a permis fiecărui episcop în districtul său și fiecărui inchizitor să ancheteze Templierii din district, rezervând judecata canonică conciliilor de provincie pe care trebuiau să le țină metropolitani. Aceste concilii nu aveau să se ocupe de tot Ordinul; ele judecau doar persoanele în parte. Opt comisari speciali au fost delegați pentru tot ceea ce avea legătură cu Ordinul Templierilor. În conformitate cu misiunea lor, acești comisari au citat, la 8 august 1309, tot Ordinul din Franța să se înfățișeze în prezența lor în prima zi după sfântul Martin, în sala episcopului din Paris. Această citație nu împiedica deloc rolul conciliilor de provincie care au putut, chiar și pe durata procedurii comisarilor, să condamne individual pe unii Templieri și chiar, acționând canonic, să-i dea pe mâna laicilor. Bineînțeles, ne

LIBRIS We know books

Chinurile și supliciile pentru care acuzații au depus plângere în fața comisiei erau fie anterioare întrunirii acesteia, fie fapta conciliilor provinciale, care au acționat simultan cu comisia, dar nu în același spirit, nici în același scop. Libertatea însăși, energia indignată cu care nefericiții prizonieri s-au plâns de aceste chinuri, dovedește clar că ei vedeau în ea un refugiu, și nu un judecător dat de partea acuzării de la început.

De altfel, tortura nu era acceptată de legile engleze; ea nu a fost folosită nici în Sicilia, nici la Brindisi, nici la Ravena, Florența și nici Pisa. Dar mărturisirile făcute de templieri, inclusiv în aceste țări, la fel ca și cele consemnate de comisia pontificală concordă toate în punctele principale, cu mărturiile smulse cavalerilor torturați de judecătorii vânduți lui Filip cel Frumos. Mai mult decât atât, și acesta este un lucru demn de remarcat: depozitiile obținute de comisia papală între 1309 și 1310, care a acționat atât cu menajamente, cât și cu o înțeleaptă lentoare, sunt mai importante decât mărturiile foarte scurte, uniforme și puțin instructive strânse în 1307 de Inchizitor și de oamenii regelui²⁹.

---

plasăm aici nu din punct de vedere al echității, ci exclusiv din punct de vedere al jurisprudenței vremii și al puterilor pe care conciliile de provincie le aveau din partea acestei jurisprudențe și a comisarilor pontificați ai instituției apostolice, puteri care au fost exercitate simultan, fără încălcarea aparentă a dreptului, dar totuși în marele detriment al justiției veritabile, deoarece condamnările pronunțate de concilii au avut ca efect paralizarea acțiunii comisarilor.

²⁹ La citirea acestui studiu în fața Academiei de Inscricții (ședința din 5 noiembrie 1869), un ilustru erudit, a cărui autoritate este mare în tot ceea ce privește istoria Evului Mediu, a criticat această expresie: *oamenii regelui*. Acesta a emis opinia că interogatoriul Templierilor din 1307 a fost făcut conform normelor juridice ale timpului, adică de către inchizitor și episcopi, fără intervenția, cel

LIBRIS We know books

La începutul volumului II al celui de-al doilea proces, domnul Michelet³⁰ revine, cu o bună credință care îi

puțin aparentă, a puterii laice. Analizând problema mai îndeaproape, avem certitudinea că a fost cu totul altfel: în toată această afacere se vede foarte clar mâna puterii regale și putem oferi dovada scoasă din documentele autentice citate de Du Puy. Acest scriitor relatează două interogatorii făcute de Bertrand de Agassa, cavaler, și de senșalul de Bigorre, delegat al regelui în acest scop. La Caen, câțiva credincioși delegați de inchișitor, asistați de Hugues de Châtel și de Enguerrand de Villiers, cavaleri, delegați de rege, au interogată treisprezece Tempplieri. (Du Puy, p. 20). Un gentilom numit Jean de Areblay, a audiat, în prezența a doi notari, șapte Tempplieri di dioceza Cahors. (Du Puy, p. 21). La pont d'Arche, judele de Rouen, Pierre de Hangest și alți gentilomi au interogată zece Tempplieri: aceștia au mărturisit, printre alte fapte, pe cea a corzii care a atins idolul. (Du Puy, p. 21). Mai mult decât atât: același text al interogatoriului făcut la Paris în 1307 de inchișitorul Guillaume constată că a acesta a avut loc în prezența burghezilor: Guillaume de Choque, cetățean al Parisului, Guillaume de Hangest, *et pluribus aliis teslibus ad hoc vocatis et rogatis*. (Vezi Procesul, t. II, p. 282). Acești burghezi, este adevărat, au asistat la interogatoriu doar ca asesori; dar vom vedea că la acest interogatoriu, inchișitorul nu avea calitatea de a o face și că puterile îi erau date doar de rege. Sfântul Scaun își rezervase o jurisdicție exclusivă asupra tempplierilor. Aflând despre interogatoriul și torturile suferite de cavaleri în ciuda privilegiilor acordate și confirmate de mai mulți papi, Clement al V-lea a suspendat puterile inchișitorului și ale episcopilor; *dar regele nu le-a suspendat absolut deloc* și procedurile au continuat. În felul acesta s-a pus mâna pe cei o sută patruzeci de Tempplieri care au mărturisit că l-au renegat pe Hristos și că au profanat crucea. Nu este oare limpede că începând din ziua suspendării, inchișitorul din Paris nu mai acționa în baza autorității apostolice și că era doar omul regelui, și nu avem oare dreptate să pretindem că mărturiile astfel strânse nu au nici autoritatea, nici valoarea celor pe care le-au obținut comisarii papei care nu au făcut uz de tortură? În ceea ce privește conciliile provinciale care au acționat în același timp cu acestea, vezi nota precedentă.

³⁰ Istoricul francez Jules Michelet (1798 - 1874). (n.red.)

Doctrina secretă a Templierilor

face cinste, asupra ipotezelor emise de el în a sa Istorie a Franței, făcând asupra acestui punct o observație care este important de consemnat aici: „Este suficient să remarcăm, în interogatoriile pe care le publicăm, că *dezmințirile sunt aproape toate identice*, ca și cum ar fi fost dictate după un formular stabilit; că dimpotrivă, *mărturiile sunt toate diferite*, variate în funcție de circumstanțe speciale, adesea foarte naive, care le dau un caracter special de veridicitate. Ar trebui să se întâmple contrariul, dacă mărturiile ar fi dictate sau smulse prin torturi: ele ar fi aproape asemănătoare, iar diversitatea s-ar găsi mai degrabă în dezmințiri”, spune el.

Principalele capete de acuzare enunțate în articolele formulate de Curtea de la Roma erau:

- Inițierea însoțită de insulte aduse crucii, de renegarea lui Hristos și săruturi infame.
- Adorarea unui idol considerat ca fiind imaginea Dumnezeului adevărat, a singurului în care trebuia să se creadă;
- Omiterea cuvintelor sacramentale ale mesei;
- Dreptul pe care și-l arogau șefii laici de a da iertarea păcatelor;
- Autorizarea crimei împotriva naturii.

Mărturiile referitoare la aceste capete de acuzare au ele oare un caracter de generalitate, încât ar trebui să considerăm faptele pe care le dezvăluie ca aparținând întregului Ordin sau, cel puțin, principalilor șefi, ca rezultatul unei reguli, al unui statut oficial și secret? Aceasta este prima chestiune pe care vrem să o anali-